

บทสรุปเนื้อหาของคู่มือ การตรวจสอบสวัสดิภาพสัตว์ในโรงงานฆ่าและชำแหละเนื้อสัตว์ปีก

1. คู่มือประกอบด้วยบทนำ สารบัญ วัตถุประสงค์ของคู่มือ มาตรฐานที่ใช้ในการจัดทำคู่มือ คำนิยาม คำย่อที่ใช้ในคู่มือ การจัดการสวัสดิภาพสัตว์และวิธีการตรวจสอบในแต่ละขั้นตอนการผลิตตั้งแต่ขั้นตอนการขนส่งสัตว์ปีกเข้าสู่โรงงานฆ่าและชำแหละเนื้อสัตว์ปีก จนถึงการทำให้สัตว์ตาย ข้อเสนอแนะ กิตติกรรมประกาศ ภาคผนวก และ แบบตรวจสอบสวัสดิภาพสัตว์ปีก
2. วัตถุประสงค์ของคู่มือคือ เพื่อใช้เป็นคู่มือสำหรับสัตวแพทย์ประจำโรงฆ่าสัตว์ปีก กรมปศุสัตว์ นำไปใช้เป็นแนวทางในการตรวจสอบสวัสดิภาพสัตว์ ในโรงงานฆ่าและชำแหละเนื้อสัตว์ปีก และเป็นแนวทางสำหรับผู้ประกอบการสำหรับการจัดการด้านสวัสดิภาพสัตว์ เพื่อพัฒนาและยกระดับการผลิตเนื้อสัตว์ปีกของประเทศไทยให้ได้ตามมาตรฐานการคุ้มครองสวัสดิภาพสัตว์ปีก และปฏิบัติให้สอดคล้องกับกฎหมายของประเทศไทย และประเทศผู้นำเข้า
3. เนื้อหาของคู่มือสรุปได้ ดังนี้

การคุ้มครองสวัสดิภาพสัตว์ (Animal welfare) มีความสำคัญต่อผู้ผลิตเนื้อสัตว์เพราะ ผู้บริโภคเลือกบริโภคเนื้อสัตว์ที่สะอาด มีคุณภาพ และได้จากกระบวนการผลิตเนื้อสัตว์ที่คำนึงถึงการคุ้มครองสวัสดิภาพสัตว์ ในการค้าเนื้อสัตว์ระหว่างประเทศ รัฐบาลของประเทศผู้นำเข้าได้นำเอาประเด็นด้านการคุ้มครองสวัสดิภาพสัตว์เชื่อมโยงไว้กับการค้าด้วย ผู้ผลิตเนื้อสัตว์จึงต้องปฏิบัติตามมาตรฐาน หลักเกณฑ์ และกฎหมายที่ประเทศผู้นำเข้ากำหนด เช่น ในปี พ.ศ. 2536 สหภาพยุโรปได้ออกระเบียบเกี่ยวกับสวัสดิภาพสัตว์ ขณะทำการฆ่าสัตว์ (Council Directive 93/ 119/ EC on the protection of animals at the time of slaughter or killing) เพื่อใช้บังคับในประเทศสมาชิก และ ประเทศที่สาม (Third country) ที่ส่งสินค้าเนื้อสัตว์ปีกเข้าประเทศกลุ่มสหภาพยุโรปซึ่งรวมทั้งประเทศไทยด้วย นอกจากนี้ องค์การโรคระบาดสัตว์ระหว่างประเทศ (International des Epizooties) ได้ออกข้อแนะนำเกี่ยวกับการจัดการด้านสวัสดิภาพสัตว์ (Terrestrial Animal Health Code 2007) เพื่อให้ประเทศสมาชิกใช้เป็นแนวทางในการคุ้มครองสวัสดิภาพสัตว์ ที่เกี่ยวกับการผลิตเนื้อสัตว์บนหลักการพื้นฐานสำคัญ 5 ประการดังนี้

1) การให้สัตว์อยู่อย่างสบาย (Freedom from discomfort) โดยจัดการสิ่งแวดล้อม รอบตัวสัตว์ ให้สัตว์อยู่อย่างสบายหรืออยู่ในลักษณะที่เป็นธรรมชาติของสัตว์ เช่น มีร่มเงา หรือหลังคา กันแดด และฝน เป็นต้น

2) สัตว์ไม่หิวอาหารและกระหายน้ำ (Freedom from hunger and thirst) โดยการเตรียมน้ำสะอาด และอาหารอย่างเพียงพอต่อความต้องการของสัตว์

3) สัตว์ไม่เกิดความกลัวและทุกข์ทรมาน (Freedom from fear and distress) โดยการจัดการสภาพแวดล้อมรอบตัวสัตว์ให้สัตว์มีความเครียดน้อยที่สุด

4) สัตว์ไม่เจ็บปวด บาดเจ็บ และ เป็นโรค (Freedom from pain, injury and disease) โดยการปฏิบัติต่อสัตว์ด้วยความระมัดระวังและวินิจฉัยโรคสัตว์ด้วยความรวดเร็วและถูกต้อง เพื่อแก้ไขปัญหายอย่างทันที่

5) สัตว์สามารถแสดงออกพฤติกรรมได้ตามธรรมชาติ (Freedom to express natural Behavior) สัตว์ไม่ควรถูกจำกัดการเคลื่อนไหวหรือการแสดงออกทางพฤติกรรมตามธรรมชาติ

เนื่องจาก สัตว์ไม่อาจแสดงความคิดเห็นตกใจ เจ็บปวด หรือ ทุกข์ทรมานให้เห็นได้อย่างชัดเจน การจัดการกับสัตว์จึงต้องดำเนินอย่างระมัดระวัง ปฏิบัติด้วยความนุ่มนวล หลีกเลี่ยงการทำให้สัตว์ตื่นตกใจ บาดเจ็บ เจ็บปวด หรือ เกิดความทุกข์ทรมานโดยไม่จำเป็น สำหรับการตรวจสอบด้านสวัสดิภาพสัตว์ ซึ่งมีประโยชน์ในการกำกับดูแล และ ควบคุมให้ผู้ประกอบการจัดการสัตว์ให้ถูกต้องตามหลักการด้านสวัสดิภาพสัตว์นั้น ต้องดำเนินการบนพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ ร่วมกับประสบการณ์องค์ความรู้ และ ทักษะของผู้ตรวจสอบเข้าร่วมพิจารณาตัดสิน ผู้ตรวจสอบสวัสดิภาพสัตว์จึงจำเป็นต้องฝึกฝนวิธีการตรวจสอบสวัสดิภาพสัตว์ และศึกษากฎ ระเบียบด้านสวัสดิภาพสัตว์ของประเทศผู้นำเข้า และองค์ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์ที่ค้นพบใหม่อย่างสม่ำเสมอ สำหรับการจัดการสวัสดิภาพสัตว์ และวิธีการตรวจสอบสวัสดิภาพสัตว์ มีรายละเอียด ดังนี้

1. การตรวจสอบสภาพการขนส่งสัตว์ปีกจากฟาร์มเข้าสู่โรงฆ่าสัตว์ ประกอบด้วยการจัดการสวัสดิภาพสัตว์ และวิธีการตรวจสอบสวัสดิภาพสัตว์ในขั้นตอน รถบรรทุกสัตว์ปีก ภาชนะบรรจุสัตว์ปีก การบรรจุสัตว์ปีกในภาชนะบรรจุ การบรรจุสัตว์ปีกบนรถบรรทุก การขนส่งสัตว์ปีก และ การปฏิบัติงานของพนักงานขับรถบรรทุกสัตว์ปีก

2. การตรวจสอบสวัสดิภาพสัตว์ในโรงพักสัตว์ปีก ประกอบด้วยการจัดการสวัสดิภาพสัตว์ และวิธีการตรวจสอบสวัสดิภาพสัตว์ในขั้นตอน โครงสร้างโรงพักสัตว์ปีก การจัดการโรงพักสัตว์ปีก การตรวจสอบการขนย้ายสัตว์ปีกลงจากรถบรรทุก โครงสร้างพื้นที่รับสัตว์ปีก และ การขนส่งสัตว์ปีกลงจากรถบรรทุก

3. การตรวจสอบการแขวนสัตว์ปีกบนราวแขวน ประกอบด้วยการจัดการสวัสดิภาพสัตว์ และวิธีการตรวจสอบสวัสดิภาพสัตว์ในขั้นตอน โครงสร้างของโซ่ และราวแขวนสัตว์ปีก และการจัดการแขวนสัตว์ปีกบนราวแขวน

4. การตรวจสอบการทำให้สัตว์สลบด้วยเครื่องมือทำสลบ ประกอบด้วยการจัดการสวัสดิภาพสัตว์ และวิธีการตรวจสอบสวัสดิภาพสัตว์ในขั้นตอน การทำให้สัตว์ปีกสลบด้วยไฟฟ้า การทำให้สลบโดยใช้อ่างน้ำทำสลบ การทำให้สัตว์ปีกสลบ การบำรุงรักษาเครื่องมือทำสลบด้วยไฟฟ้า ระบบการทำให้สัตว์ปีกสลบจนตายด้วยก๊าซ และโครงสร้างของห้องทำสลบด้วยแก๊ส การทำงานของห้องทำสลบ

5. การจัดการสวัสดิภาพสัตว์และวิธีการตรวจสอบสวัสดิภาพสัตว์ในขั้นตอนการเชือดเอาเลือดออก

6. การจัดการสวัสดิภาพสัตว์และวิธีการตรวจสอบสวัสดิภาพสัตว์ในขั้นตอนการตรวจสอบการเชือดคอสัตว์ปีกที่หลุดรอดจากการเชือดโดยเครื่องมือเชือดสัตว์ปีกแบบอัตโนมัติ

7. การตรวจสอบเครื่องมือฆ่าสัตว์ปีกขนาดเล็กและวิธีการฆ่าสัตว์ปีกแบบฉุกเฉินได้แก่การตัดหัวสัตว์ การใช้ไฟฟ้าทำให้สัตว์สลบก่อนทำการฆ่าสัตว์

8. การจัดการสวัสดิภาพสัตว์ และวิธีการตรวจสอบสวัสดิภาพสัตว์โดยการตรวจสอบการเสียหายของซากสัตว์ปีก

9. การตรวจสอบการบริหารจัดการด้านสวัสดิภาพสัตว์ของผู้ประกอบการ

10. ผู้เขียนมีข้อเสนอแนะว่า หน่วยงานภาครัฐ และ ภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการผลิตเนื้อสัตว์ปีก ควรให้ความสำคัญในระบบการผลิตเนื้อสัตว์ปีก โดยคำนึงถึงการคุ้มครองสวัสดิภาพสัตว์ เพราะนอกจากจะเป็นการปฏิบัติตามกฎหมายทั้งของกรมปศุสัตว์ และ ประเทศผู้นำเข้าแล้ว ผลผลิตที่ได้ยังมีคุณภาพดี สูญเสียน้อย เป็นการเคารพ และปราณีต่อสัตว์ อันเป็นการแสดงออกถึงสภาวะทางจิตใจของผู้ปฏิบัติต่อสัตว์ที่ยกระดับสูงขึ้น หรือได้รับการพัฒนาแล้ว และเนื่องจาก มีการค้นพบองค์ความรู้ (Knowledge) และเทคโนโลยี (Technology) ด้านการคุ้มครองสวัสดิภาพสัตว์อยู่เสมอ ดังนั้นมาตรฐาน และ กฎ ระเบียบที่แต่ละประเทศกำหนดขึ้นควรมีการปรับปรุงในช่วงระยะเวลาที่เหมาะสม เช่น ภายในระยะเวลา 5 ปี เพื่อให้การจัดการสัตว์ปีกเป็นไปอย่างถูกต้องตามสรีระวิทยา และพฤติกรรมของสัตว์

11. ประโยชน์ของการจัดการสวัสดิภาพสัตว์ คือ ลดจำนวนสัตว์ตายเมื่อสัตว์มาถึงโรงฆ่าสัตว์ (Dead on arrival) และลดความเสียหายของซากสัตว์ การจัดการสัตว์ปีกอย่างถูกต้องตามหลักการพื้นฐานด้านสวัสดิภาพสัตว์ยังส่งผลต่อคุณภาพของซากสัตว์ การให้สัตว์อยู่ในสภาวะเครียด หรือไม่ได้พักอย่างเพียงพอ ร่างกายของสัตว์อาจขาดสารไกลโคเจน ซึ่งมีผลทำให้เนื้อสัตว์ด้อยคุณภาพเน่าเสียได้ง่าย การตรวจสอบสวัสดิภาพสัตว์ยังมีประโยชน์คือป้องกันไม่ให้สัตว์ตาย ลดความเสียหายของซากสัตว์ และช่วยรักษาคุณภาพของซากสัตว์ในทางอ้อมด้วย

.....